

ΤΑ ΝΕΑ 7

ΑΦΓΑΝΙΣΤΑΝ Η ΝΙΚΗ ΤΩΝ ΤΑΛΙΜΠΑΝ, Η ΗΤΤΑ ΤΗΣ ΔΥΣΗΣ

ΤΗΣ ΑΓΓΕΛΙΚΗΣ ΔΗΜΗΤΡΙΑΔΗ

Περιμένοντας τη νέα προσφυγική κρίση

Για τους Αφγανούς η μετανάστευση είναι πράξη επιβίωσης. Από την περίοδο της σοβιετικής εισβολής του 1979 έως και σήμερα εκατομμύρια έχουν αναγκαστεί να αναζητήσουν καταφύγιο πρωτίτως σε γειτονικές χώρες, γεγονός που τους καθιστά έναν από τους μεγαλύτερους εκποτισμένους πληθυσμούς στον κόσμο.

Στην Ευρωπαϊκή Ένωση, από το 2017 έως το 2020 επισόως αιτούνται ασύλου περίπου 60-50.000 Αφγανοί. Οι φόβοι για νέα έξοδο των Αφγανών δεν είναι αβάσιμοι, αν και υπό το πρίσμα των αριθμών μοιάζουν μάλλον υπερβολικοί, σε ό,τι αφορά την Ευρώπη. Όσοι έχουν το οικονομικό και κοινωνικό κεφάλαιο εν δυνάμει θα επιχειρήσουν να ταξιδέψουν. Η πλειοψηφία όμως θα παραμείνει εγκλωβισμένη στο Αφγανιστάν.

Η αφγανική «κρίση» που αναμένει η Ευρώπη δεν θα μοιάζει με τη συριακή του 2015, όχι μόνο διότι θα είναι μικρότερη σε αριθμούς αλλά κυρίως διότι οι Αφγανοί εξαρχής θα έρθουν αντιμέτωποι με πρακτικές κλειστών συνόρων και αποτροπής σε μια Ευρώπη βαθιά διχασμένη από το Προσφυγικό και εν μέσω αλλαγής πολιτικών δυνάμεων σε Γαλλία και Γερμανία.

Το ταξίδι διαφυγής είναι μακρύ και δύσκολο, με τις γειτονικές χώρες απρόθυμες για μακροχρόνια υποδοχή προσφύγων. Το Ιράν, που προσωρινά θα δεχθεί πρόσφυγες, πιθανότατα να επιδιώξει επιστροφές μόλις ομαλοποιηθεί η κατάσταση. Το Πακιστάν, που έχει διαδραματίσει κεντρικό ρόλο στην επάνοδο των Ταλιμπάν, φαίνεται διατεθειμένο να συνεργαστεί μαζί τους για να εμποδίσει νέες εισροές. Η Τουρκία, από την άλλη, ανακοίνωσε ότι επισπεύδει την ολοκλήρωση τείχους στα σύνορα με το Ιράν για να περιορίσει τις αφίξεις προσφύγων. Δεν δείχνει διατεθειμένη να διαδραματίσει τον ρόλο που είχε στη συριακή κρίση, συνειδητοποιώντας ότι η Ευρώπη πληρώνει μεν αλλά δεν επιμερίζει τον προσφυγικό πληθυσμό στο έδαφός της. Παράλληλα η τελευταία διετία ανέδειξε τους κινδύνους της υπερβολικής εξάρτησης από την Τουρκία που παραμένει ένας απρόβλεπτος εταίρος στη διαχείριση του Μεταναστευτικού.

Οι γεωπολιτικές εξελίξεις για άλλη μια φορά φαίνεται να ξεπερνούν την Ευρώπη και η «κρίση» πιθανότατα θα είναι περισσότερο πολιτική παρά

προσφυγική. Ήδη αρκετές χώρες, μεταξύ των οποίων και η Ελλάδα, δηλώνουν ότι δεν μπορούν να δεχθούν επανάληψη του 2015, με ό,τι και αν σημαίνει αυτό. Το Νέο Σύμφωνο για τη Μετανάστευση με τον μηχανισμό υποχρεωτικής μετεγκατάστασης μεταξύ χωρών - μελών που ενεργοποιείται σε μια πιθανή κρίση δεν έχει συμφωνηθεί αλλά παραμένει και ασαφές πώς θα εφαρμοστεί, όταν η προηγούμενη απόπειρα απέτυχε μερικώς το 2015. Οι πρώτες ενδείξεις δείχνουν ότι τα κράτη - μέλη επιθυμούν η λύση να βρεθεί στις γειτονικές χώρες που θα κληθούν για άλλη μια φορά να φιλοξενήσουν πρόσφυγες με οικονομικό αντίτιμο. Δεν αποτελεί όμως αυτό μια μακροπρόθεσμη ή και βιώσιμη λύση καθώς μεταξύ άλλων ενθαρρύνει την εργαλειοποίηση των προσφύγων, δεν εγγυάται πάντα την προστασία τους και έχει συχνά κοινωνικοπολιτικές επιπτώσεις σε χώρες ήδη ευάλωτες.

Ποια θα μπορούσε να είναι η εναλλακτική λύση; Ένα οργανωμένο πρόγραμμα μετεγκατάστασης προσφύγων από το Αφγανιστάν αλλά και τις γειτονικές χώρες, σε παγκόσμια κλίμακα, σε συνεργασία με την Υπατη Αρμοστεία του ΟΗΕ. Ο Καναδάς έχει δηλώσει ότι διατίθεται να μετεγκαταστήσει 20.000 αφγανούς ευάλωτων ομάδων και η Πορτογαλία δήλωσε πρόθυμη να κάνει το ίδιο για Αφγανούς από την Τουρκία. Μια πρωτοβουλία σε επίπεδο ΕΕ θα επέτρεπε τη νόμιμη άφιξη των προσφύγων στην Ευρώπη, διασφαλίζοντας ότι χώρες, όπως η Ελλάδα, δεν θα κληθούν να διαχειριστούν αυξημένες παράτυπες εισροές. Εξαρχής στηρίζεται σε έναν επιμερισμό μεταξύ των χωρών, όχι μόνο των ευρωπαϊκών, ενώ θα έστελνε ένα μήνυμα αλληλεγγύης προς τους πρόσφυγες και προς τις τρίτες χώρες που συχνά καλούνται να επωμισθούν δυσανάλογες ευθύνες.

Οι μετακινήσεις πληθυσμών είναι μια πραγματικότητα στον σύγχρονο κόσμο και η Ευρώπη θα βρίσκεται αντιμέτωπη στο μέλλον ολοένα και συχνότερα με το φαινόμενο αυτό. Μπορεί να υποδεχθεί όλους τους πρόσφυγες; Όχι. Μπορεί όμως, ακόμα και τώρα, να διαμορφώσει νόμιμες οδούς για όσους το έχουν ανάγκη.

Η Αγγελική Δημητριάδη είναι κυρία ερευνήτρια, επικεφαλής Προγράμματος Μεταναστευσης στο Ελληνικό Ίδρυμα Ευρωπαϊκής και Εξωτερικής Πολιτικής (ΕΛΙΑΜΕΠ)